

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini * Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini * Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Godišnji izvještaj o aktivnostima Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH)

1. januar 2017. – 31. decembar 2017.

FSU u BiH • ФСУ у БиХ • ZSU u BiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: sif@sif.ba • Web <http://www.sif.ba>

Sadržaj

Uvod	3
Osnovne informacije o Fondaciji za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH).....	3
FSU u BiH/IBHI projekat „Program održivosti civilnog društva – CSSP”	3
Projekat I – Uspostavljanje i razvoj sektorskih mreža	4
Projekat II - Kampanje i monitoring	4
Projekat III – Jačanje kapaciteta i održivosti.....	4
FSU u BiH projekat „Zagovaračka kampanja – Prevazilaženje diskriminacije osoba sa invaliditetom po osnovu uzroka invaliditeta između ratnih i neratnih OSI“, septembar 2016. – juni 2017.	5
Ukratko o projektu	5
Pregled aktivnosti Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) za period 1. januar – 31. decembar 2017.	6
Ostvareni rezultati i uticaj	14

Uvod

Bosna i Hercegovina (BiH) je jedna od najsiromašnijih zemalja Evrope, BDP po glavi stanovnika je 28% prosjeka zemalja EU. UN istraživanja pokazuju da svaki šesti stanovnik BiH živi od 3-5 KM dnevno ili 90-150 KM mjesečno. Ispod apsolutne linije siromaštva (238 KM mjesečno po odrasloj osobi) živjelo je 2011. u BiH 23,4% stanovništva (F BiH -22,7% i RS-25,3%). Procjenjuje se da je 2015. ispod apsolutne linije siromaštva živjelo 27% stanovništva BiH, što je oko 890.000 stanovnika BiH.

Ovakvo stanje pogađa prosječnog bh. građanina, a efekti lošeg stanja ekonomije posebno su izraženi u slučaju marginalizovanih grupa i socijalno isključenih građana kojih je u BiH oko 60%. Pored ekonomske isključenosti i socijalne isključenosti i nejednakosti uslijed etno-političke podijeljenosti zemlje, dominantno je kršenje socijalnih prava građana u smislu socijalne isključenosti na osnovu pola, dobi, invalidnosti ili seksualnog opredjeljenja.

Osnovne informacije o Fondaciji za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH)

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini je nepolitička, nestranačka, neovisna i neprofitna nevladina organizacija, koja je osnovana Odlukom o osnivanju broj IBHI/FSU u BiH/10 donesenom 19.1.2010. godine, u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine.

FSU u BiH zvanično je registrovana 28.01.2010. godine u Ministarstvu Pravde BiH, kada je i započela svoje aktivnosti vođena jasnom vizijom, misijom, ciljevima i rezultatima. Fondacija je osnovana s ciljem da doprinosi prevenciji i smanjenju uzroka i posljedica socijalne isključenosti i siromaštva u BiH, jačajući, u isto vrijeme kapacitet i ulogu nevladinog sektora u osnaživanju procesa socijalnog uključivanja. Ovo je obuhvatalo strateške intervencije fokusirane na dugoročno i održivo jačanje uloge NVO-a u rješavanju glavnih socijalnih problema u BiH, koji su dodatno pogoršani globalnom ekonomskom krizom, kao jačanje uticaja na politike.

FSU u BiH
ФСУ у БиХ

ZSU u BiH
ЗСУ у БиХ

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Za društvo jednakih mogućnosti!

FSU u BiH/IBHI projekat „Program održivosti civilnog društva – CSSP”

FSU u BiH je zajedno sa partnerom Inicijativom za bolju i humaniju inkluziju (IBHI) u aprilu 2014. godine odabrana za sektorskog partnera Programa CSSP za sektor ljudska prava – marginalizovane grupe, podržanog od strane USAID-a. Program održivosti civilnog društva CSSP je petogodišnji projekat kojeg implementiraju Centri civilnih inicijativa (CCI), kao glavni implementator, i Centar za promociju civilnog društva (CPCD), kao partner na projektu, u periodu septembar 2013. – avgust 2018. godine. Program ima cilj da osnaži i održi kapacitet bh. civilnog društva, kako bi ono uticalo na kreiranje i implementaciju javnih politika, koje su od interesa za građane BiH.

U okviru implementacije Programa CSSP, FSU u BiH i IBHI su inicirali uspostavljanje neformalne koalicije relevantnih aktera u sektoru ljudska prava - marginalizovane grupe kako bi se uspješno provele četiri kampanje javnog zagovaranja koje su usmjerene na poboljšanje statusa marginalizovanih grupa i građana u BiH: 1. uspostavljanje minimuma socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti, 2. regulisanje vaninstitucionalne podrške građanima iz marginalizovanih grupa, 3. donošenje novih politika i mjera u oblasti socijalnog poduzetništva, 4. donošenje izmjena i dopuna Izbornog zakona u domenu izbornih prava nacionalnih manjina. Okosnicu Programa CSSP čine grantovi za period od 4 godine trajanja programa:

Projekat I – Uspostavljanje i razvoj sektorskih mreža

Cilj projekta je uspostaviti organizacionu i funkcionalnu infrastrukturu za združen, koordiniran i sinhronizovan rad najrelevantnijih aktera sektora ljudskih prava-marginalizovanih grupa na ostvarivanju održivih poboljšanja u sektoru. Očekivani rezultati su: 1. *Urađena analiza problema sektora* koja rezultira detaljnim pregledom trenutnog stanja u sektoru i listom prioriternih sektorskih problema i 2. *Uspostavljena koalicija sektorskih aktera*: neformalnog karaktera, ali sa razvijenim osnovnim dokumentima, članstvom, strukturom, organima, redovnim sastajanjem i glasilom. Saradnjom i združenim djelovanjem koalicija će osnažiti poziciju civilnog sektora kao pregovarača i javnog aktera u sektoru.

Projekat II - Kampanje i monitoring

Cilj projekta je da kroz realizaciju četiri kampanje zagovaranja učini vidljive pomake u rješavanju prioriternih problema u sektoru ljudska prava, konkretno u sljedećim oblastima javnih politika: 1.) minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti, 2.) vaninstitucionalna podrška marginalizovanim grupama, 3.) unapređenje socijalnog poduzetništva i 4.) izborna prava nacionalnih manjina. Kao direktan rezultat provedenih kampanja, četiri mjere/politike u sektoru ljudskih prava marginalizovanih grupa će biti uvrštene u agendu izvršnih ili zakonodavnih tijela a kampanje će doprinijeti i donošenju ovih akata i implementaciji u cilju rješavanja problema. Direktnim uticajem na promjene mjera i javnih politika i monitoringom provedbe biće otklonjeni neki od uzročnika problema u sektoru.

Projekat III – Jačanje kapaciteta i održivosti

Cilj projekta je ostvariti napredak u domenu organizacione, institucionalne i finansijske održivosti, odnosno u pozicioniranosti FSU u BiH / IBHI-ja u okruženju. Konkretno, očekivani rezultati ovog projekta (granta) uključuju: povećanje unutrašnjih kapaciteta osoblja u oblasti fundraisinga, PR-a i korištenja on-line alata, unaprijeđeno upravljanje ljudskim resursima i reputacija, formiranje Upravnog odbora (u slučaju IBHI-ja), komercijalizaciju usluga uz uspješnije privlačenje sredstava kroz veću medijsku prisutnost i svjesnost kod donatorske zajednice o uslugama i proizvodima organizacija i njihovo tržišno plasiranje, te jačanje IT kapaciteta i menadžmenta rezultata.

DISKRIMINACIJA DISKRIMINACIJA

JEDNAKOST ZA SVE
KOALICIJA CIVILNOG DRUŠTVA
U BORBI PROTIV DISKRIMINACIJE

FSU u BiH projekat „Zagovaračka kampanja – Prevazilaženje diskriminacije osoba sa invaliditetom po osnovu uzroka invaliditeta između ratnih i neratnih OSI“, septembar 2016. – juni 2017.

Ukratko o projektu

U sklopu projekta „Zagovaračka kampanja – Prevazilaženje diskriminacije osoba sa invaliditetom po osnovu uzroka invaliditeta između ratnih i neratnih osoba sa invaliditetom“ u FBiH, Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) je implementirala aktivnosti s ciljem zagovaranja dosljedne implementacije Zakona o zabrani diskriminacije BiH (ZZDBiH) kroz otklanjanje diskriminacije unutar populacije osoba sa invaliditetom (OSI) po osnovu uzroka invaliditeta.

S obzirom na to da je u BiH prisutna velika razlika u statusu neratnih osoba sa invaliditetom i ratnih vojnih invalida, ovom kampanjom se pokušala skrenuti pažnja na postojeću diskriminaciju, te zagovarati dosljedna implementacija Zakona o zabrani diskriminacije BiH.

U skladu sa UN Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom, sve osobe sa invaliditetom bi trebale imati ravnopravan status i jednaka prava. Aplikacija BiH za članstvo u EU je prihvaćena, i na tom dugom putu BiH ka EU jedan od važnih standarda, koji moraju biti uvaženi, je i uklanjanje ovog oblika diskriminacije.

Specifični ciljevi projekta:

- Povećanje "javne vidljivosti" ovog oblika diskriminacije unutar OSI populacije
- Uključivanje udruženja OSI u zagovaračku kampanju
- Zagovaranje rješenja ovog problema kod donosilaca odluka
- Usvajanje Zakona o jedinstvenim načelima i okvirima materijalne podrške lica sa invaliditetom
- Priprema i usvajanje dokumenta sa preporukama za izmjene zakona koji regulišu prava i nadoknade OSI bez ikakve diskriminacije

Ciljne grupe:

- Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
- Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata
- Vlada FBiH i poslanički klubovi Parlamenta FBiH

Projekat se implementirao u periodu od 1. septembra 2016. godine do 30. juna 2017. godine.

Pregled aktivnosti Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) za period 1. januar – 31. decembar 2017.

Aktivnosti u okviru CSSP Projekta I – Uspostavljanje i razvoj sektorskih mreža

Učlanjivanje u Koaliciju je kontinuirana aktivnost i broj članica se kontinuirano povećava i u ovom trenutku KOMA ima 103 članice/članova. U toku je i veliki broj kontinuiranih koordinacijskih aktivnosti koje se sastoje od redovne komunikacije sa članicama, održavanja web stranica, Facebook i Twitter profila KOMA-e i sekretarijata KOMA-e (FSU u BiH i IBHI-a), Youtube kanala, itd.

U cilju povećanja vidljivosti CSSP projekta i FSU u BiH/IBHI/KOMA zagovaračkih kampanja, u **decembru 2016.** je započelo emitiranje radio serijala specijaliziranih emisija (10) i gostovanja u emisijama o četiri FSU u BiH zagovaračke kampanje. Serijal se emitovao na community radiju Otvorena mreža i trajao je do **juna 2017.** godine.

22.3.2017. održana je prva press konferencija i Okrugli sto „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“ u Sarajevu. Cilj ovog događaja je bio prezentacija važnog FSU u BiH dokumenta „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom (OSI) u Bosni i Hercegovini“, koji je urađen u saradnji sa akademskom zajednicom i entitetskim fondovima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Okruglom stolu je, pored 5 predstavnika/ca FSU u BiH i IBHI-a (4 Ž/1 M) prisustvovalo ukupno 49 učesnika (26 M/23 Ž).

Press konferencija i Okrugli sto „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“, Sarajevo, 22.3.2017.

FSU u BiH istraživanje i dokument „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“ također je prezentovano na drugoj press konferenciji i Okruglom stolu „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“ koji je održan **5.4.2017.** u Banjoj Luci. Okruglom stolu su, pored 4 predstavnika/ce FSU u BiH i IBHI-a (3 Ž/1 M) prisustvovala ukupno 34 učesnika (22 M/12 Ž).

Press konferencija i Okrugli sto „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“, Banja Luka, 5.4.2017.

U **maju 2017.** distribuiran je elektronski bilten broj 4 Koalicije KOMA na 862 e-mail adrese. U periodu od maja 2017. do decembra 2017. pročitala su ga 811 primaoca (94,1 %).

14.6.2017. održan je šesti sastanak Izvršnog odbora Koalicije „KOMA“.

15.11.2017. u Sarajevu je održan sastanak Tijela za javno zagovaranje (TJZ) na kojem je diskutovano o predstojećim zagovaračkim aktivnostima Koalicije „KOMA“ i aktivnostima za monitoring provedbe „Strategije za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji BiH 2016-2021“, te je usaglašen dogovor o planu monitoringa i evaluacije za provedbu pomenute javne politike.

Sastanak FSU u BiH/IBHI/KOMA Tijela za javno zagovaranje (TJZ), Sarajevo, 15.11.2017.

22.11.2017. u Banja Luci je održan sastanak Tijela za javno zagovaranje (TJZ) na kojem je diskutovano o predstojećim zagovaračkim aktivnostima Koalicije „KOMA“ i aktivnostima za monitoring sprovedbe „Strategije za unapređenje društvenog položaja lica sa invaliditetom u RS 2017-2026“ sa Akcionim planovima, te je usaglašen dogovor o planu monitoringa i evaluacije za sprovedbu pomenute javne politike.

Sastanak FSU u BiH/IBHI/KOMA Tijela za javno zagovaranje (TJZ), Banja Luka, 22.11.2017.

29.11.2017. Sekretarijat Koalicije „KOMA“ (FSU u BiH i IBHI) je uputio Esmi Palić, stručnoj savjetnici u sektoru za zaštitu lica sa invaliditetom i civilnih žrtava rata u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i koordinatorici Koordinacionog tijela Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za praćenje, usmjeravanje i izvještavanje o realizaciji aktivnosti Strategije za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji BiH 2016-2021, prijedlog za saradnju između TJZ Koalicije „KOMA“ i Koordinacionog tijela Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

29.11.2017. Sekretarijat Koalicije „KOMA“ (FSU u BiH i IBHI) je uputio Branki Sladojević, pomoćnici ministra zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i koordinatorici Interresornog tijela Vlade RS za podršku licima sa invaliditetom zaduženog za praćenje realizacije Strategije za unapređenje društvenog položaja lica sa invaliditetom u RS 2017-2026 sa Akcionim planovima, prijedlog za saradnju između TJZ Koalicije „KOMA“ i Interresornog tijela Vlade RS.

5.12.2017. FSU u BiH je organizovala medijski brifing i promociju pjesme i video spota „Ne margini“ u Mikser House-u u Sarajevu. Događaj je okupio veliki broj umjetnika, predstavnika civilnog društva, medija i zainteresovanih građana (ukupno 39 osoba, 22F/17M), koji su imali priliku da pogledaju video spot za pjesmu „Ne margini“ i prisustvuju razgovoru sa autorima i izvođačima pjesme, koji je moderirala Kristina Ljevak. Na promociji pjesme i spota „Ne margini“ učestvovali su Ahmed Burić, Branko Sauka, Vlado Kreslin, Almir Kurt, Elvis J. Kurtović i Damir Nikšić. Prisutnim predstavnicima medija (TV1, TV Alfa i TV Hayat) prenesena je šira poruka o stanju i (ne)vidljivosti marginalizovanih grupa, te istaknuta važnost zagovaranja za reformu sistema socijalne zaštite, posebno u predstojećoj izbornoj 2018. godini. Nakon promocije, audio zapis i jingle za pjesmu [Ne margini](#) prosljeđen je na email adrese 143 radijske stanice širom Bosne i Hercegovine.

Medijski brifing i promociju pjesme i video spota „Ne margini“ u Mikser House-u u Sarajevu, 5.12.2017.

7.12.2017. u Sarajevu, u hotelu „Bristol“, održana je četvrta po redu Konvencija Koalicije marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“ na kojoj je prisustvovalo 52 učesnika/ce (27M/25F). Na

Konvenciji su usvojeni sljedeći dokumenti Koalicije - Godišnji izvještaj Koalicije „KOMA“ za period decembar 2016. – decembar 2017. i dva plana Tijela za javno zagovaranje Koalicije „KOMA“ za monitoring i evaluaciju sprovedbe Strategije za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine (2016-2021) i Strategije unapređenja društvenog položaja lica sa invaliditetom u Republici Srpskoj (2017-2026).

Konvencija Koalicije marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“, Sarajevo, 7.12.2017.

7.12.2017. u Sarajevu, u hotelu „Bristol“, održan je sedmi sastanak Izvršnog odbora Koalicije marginalizovanih grupa u BiH KOMA.

26.12.2017. Uz komunikaciju i uzajamno informisanje članica KOMA-e, pripremljen je elektronski bilten broj 5 Koalicije marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“, koji je distribuiran na 877 e-mail adresa.

Aktivnosti u okviru CSSP Projekta II – Kampanje i monitoring

Sve četiri kampanje javnog zagovaranja započete su u prve dvije godine implementacije projekta, i sve su uspješno nastavljene i provođenje njihovih aktivnosti odvija se u skladu sa postavljenim ciljevima. Ostvaren je napredak u oblasti pripreme i provođenja aktivnosti što potvrđuje veliki broj učesnika na događajima, naročito predstavnika vlasti, kao i prisutnost u medijima. U prethodnoj godini fokus je bio stavljen na prvu (Uspostavljanje minimuma socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti) i na treću kampanju (Donošenje novih politika i mjera u oblasti socijalnog preduzetništva), te dijelom i na četvrtu kampanju javnog zagovaranja (Donošenje izmjena i dopuna Izbornog zakona u domenu izbornih prava nacionalnih manjina).

14.2.2017. je u Sarajevu održana javna debata na temu „Reforma socijalne zaštite – stanje i perspektive u FBiH“ s ciljem davanja podrške ubrzanju usvajanja Zakona o osnovama socijalne zaštite FBiH. Na javnoj debati prisustvovao je veliki broj predstavnika kantonalnih ministarstava za rad i socijalnu politiku, a ukupno je bilo prisutno 40 učesnika/ca (19 Ž/21 M).

Javna debata na temu „Reforma socijalne zaštite – stanje i perspektive u FBiH“, Sarajevo, 14.2.2017.

14.2.2017. započela je kampanja o manjinama „BITI MANJINA NE ZNAČI BITI MANJI – ManjiNE“ na društvenoj mreži Facebook u okviru koje je objavljeno ukupno 6 postova, s ciljem skretanja pažnje javnosti na neriješen problem izbornih prava nacionalnih manjina. Ovi postovi su imali ukupno 37.026 pregleda.

28.2.2017. je u Sarajevu održana javna debata na temu „Unapređenje procesa razvoja socijalnog poduzetništva“, s ciljem davanja podrške razvoju socijalnog poduzetništva i iznalaženja zakonskih rješenja za sistemsko uređenje ove oblasti. Na javnoj debati je prezentiran dokument „Preporuke za unapređenje procesa razvoja socijalnog poduzetništva u FBiH“. Prisustvovalo je ukupno 29 učesnika/ca (16 Ž/13 M).

Javna debata na temu „Unapređenje procesa razvoja socijalnog poduzetništva“, Sarajevo, 28.2.2017.

29.3.2017. je održan Sajam socijalnog poduzetništva „Sarađujmo, biznis je biznis“ u Sarajevu. Na sajmu je učestvovalo 10 socijalnih i 9 tradicionalnih, profitabilnih preduzeća. Ovaj događaj je organizovan s ciljem promocije razvoja socijalnog poduzetništva, te iniciranja saradnje između socijalnih i profitabilnih preduzeća.

6.4.2017. je u Banjoj Luci održana javna debata na temu „Unapređenje procesa razvoja socijalnog poduzetništva u RS“; na kojoj je prezentiran dokument „Preporuke za unapređenje procesa razvoja socijalnog poduzetništva u RS“. Cilj događaja je bio pružiti podršku razvoju socijalnog poduzetništva u RS, te pokušaju da se kroz diskusiju dođe do ideje za sistemsko rješenje ovog problema. Prisustvovalo je 15 učesnika/ca (7 Ž/8 M).

Javna debata na temu „Unapređenje procesa razvoja socijalnog poduzetništva u RS“, Banja Luka, 6.4.2017.

25.4.2017. je održan okrugli sto „Planiranje razvoja socijalnog poduzetništva – primjer Kantona Sarajevo“. Okruglom stolu je prisustvovao veliki broj predstavnika kantonalnih ministarstava rada i poduzetništva koji su iskazali podršku ideji socijalnog poduzetništva, te replikaciji mjera iz Strategije razvoja KS do 2020., koje se odnose na socijalno poduzetništvo, i na kantone iz kojih dolaze. Na Okruglom stolu je prezentovan dokument „Planiranje razvoja socijalnog poduzetništva – primjer Kantona Sarajevo“, a prisustvovalo je ukupno 27 učesnika/ca (13 Ž/14 M).

Okrugli sto „Planiranje razvoja socijalnog poduzetništva – primjer Kantona Sarajevo“, Sarajevo, 25.4.2017.

27.4.2017. je održana javna debata „Reformska agenda i unapređenje položaja marginalizovanih grupa u BiH“. Debata je organizovana s ciljem zagovaranja potpune implementacije Reformske agende i dijelova koji se odnose na socijalnu zaštitu i ugrožene kategorije. Na ovom događaju predstavljen je dokument „Reformska agenda i socijalna situacija u BiH“. Javnoj debati je prisustvovao ukupno 21 učesnik/ca (13 Ž/8 M).

Javna debata „Reformska agenda i unapređenje položaja marginalizovanih grupa u BiH“, Sarajevo, 27.4.2017.

14.6.2017. je u Banjoj Luci održana javna debata „Minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti“. Cilj događaja je bio zagovaranje rješenja koja promoviraju unapređenje javnih politika u oblasti reforme socijalne zaštite. Prisustvovalo je ukupno 25 učesnika/ca (12 Ž/13 M).

Javna debata „Minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti“, Banja Luka, 14.6.2017.

Kao rezultat zagovaračke kampanje „Regulisanje vaninstitucionalne podrške građanima iz marginalizovanih grupa“, u Program rada Vlade FBiH za 2017. ušli su: Zakon o djelatnosti socijalnog rada; Zakon o socijalnim uslugama; Zakon o psihološkoj djelatnosti; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju prava i obaveza osnivača nad ustanovama socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine;

Zakon o Javnoj ustanovi Zavod za prihvata i odgoj djece i malodobnika – Sarajevo; Pravilnik o načinu i mjestu provedbe zaštitne mjere obaveznog psiho-socijalnog tretmana učinilaca nasilja u obitelji.

07.11.2017. Ranka Ninković Papić, direktorica FSU u BiH, i Ahmed Burić, bh. književnik, novinar i muzičar, gostovali su u televizijskoj emisiji „Dan uživo“ na N1 televiziji u Sarajevu, sa ciljem najave i početka promocije FSU u BiH muzičkog video spota za pjesmu „Ne margini“, čiji je autor Ahmed Burić, a čiji su izvođači: Vlado Kreslin, Halid Bešlić, Mirela Laković, Nina Babić, Narcis Vučina, Elvis J. Kurtović, Almir Kurt, Dino Šaran, Damir Nikšić i Ahmed Burić. Tekst pjesme i video spot su osmišljeni na način da podignu svijest javnosti o problemima sa kojima se suočavaju marginalizovane skupine u BiH, te da, na indirektan način putem medijske promocije, pruže podršku zagovaračkim projektnim aktivnostima u narednom periodu. Video spot za pjesmu [Ne margini](#) je dostupan na YouTube kanalu Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH). Pjesma i video spot "Ne margini" su upisani u knjigu evidencije autorskih djela i predmeta srodnih prava koja se vodi u Institutu za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.

14.11.2017. Ranka Ninković Papić, direktorica FSU u BiH, gostovala je u emisiji „Otvoreni studio“ koji uređuje i vodi Vanja Iličić na BH Radiju 1, sa ciljem dalje promocije pjesme i video spota „Ne margini“.

Aktivnosti u okviru CSSP Projekta III – Jačanje kapaciteta i održivosti

Kontinuirano je mjerenje medijske prisutnosti (press clipping), web stranica FSU u BiH, web stranica KOMA-e, Facebook i Twitter profili redovno su funkcionalni.

U periodu od **21.6. do 23.6.2017.** osoblje FSU u BiH i IBHI-a je učestvovalo na in-house treningu jačanja kapaciteta.

30.9. i 1.10.2017. održan je dvodnevni In-house trening za pisanje i provedbu EU projekata za osoblje FSU u BiH i IBHI-a na temu „Priprema projektnih prijedloga u skladu sa procedurama EU za grant sheme“. Cilj treninga je bio edukacija osoblja za samostalno pisanje projektnih prijedloga po državnim i međunarodnim standardima i metodološkim pristupima prilikom apliciranja na pozive za dodjelu sredstava iz EU fondova. In-house trening u prostorijama FSU u BiH i IBHI je održala Bojana Slijepčević, certificirana trenerica koja priprema i održava radionice, seminare i obuke o implementaciji i upravljanju projektom, primjena prijedloga projekata, javnih nabavki grantova, snabdijevanja i radova usluga, izbjegavanje grešaka i nepravilnosti, IPA II pravnog okvira, putem jedan-na-jedan / grupnog rada, mentorstvo i treniranje lično i na mreži.

Dvodnevni In-house trening za pisanje i provedbu EU projekata za osoblje FSU u BiH i IBHI-a, Sarajevo, 30.9. i 1.10.2017.

19.10.2017. na press konferenciji „Alijanse za EU integracije“, Lars-Gunnar Wigemarku, šefu Delegacije EU u BiH i specijalnom predstavniku EU u BiH, uručen je izvještaj civilnog društva pod nazivom „Alternativni odgovori na 716 pitanja iz Upitnika Evropske komisije za BiH“. FSU u BiH je koordinator 72 organizacije koje su, kao članice Radne grupe 6 Alijanse, odgovorile na 237 od ukupno

315 pitanja u okviru Poglavlja 19 „Socijalna politika i zapošljavanje“. Više od 60% članica Radne grupe 6 čine organizacije koje su članice KOMA-e.

2.11.2017. FSU u BiH je, u partnerstvu sa IBHI-em, podnijela koncept na poziv za projekte Evropske komisije pod nazivom „Civil Society Facility and Media Action for Bosnia and Herzegovina 2016-2017“, za Lot 1 – Social Inclusion.

28.11.2017. u saradnji sa Federalnim ministarstvom za rad i socijalnu politiku u Sarajevu je održana SWOT/PEST radionica posvećena Zakonu o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške OSI. Na radionici je učestvovalo 20 osoba (8M/12Ž) - predstavnika nevladinih organizacija OSI i predstavnika ministarstava. Uvodno izlaganje dao je Dobrica Jonjić, pomoćnik ministra u Federalnom ministarstvu za rad i socijalnu politiku, a radionicu je moderirala Ranka Ninković-Papić, direktorica FSU u BiH. Rezultati SWOT/PEST radionice biće korišteni kod pripreme Zakona o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške OSI.

21.12.2017. FSU u BiH je podnijela prijedlog projekta na objavljeni poziv za projekte fondacije NED - National Endowment for Democracy.

13-14.12.2017. Ranka Ninković-Papić, direktorica FSU u BiH, učestvovala je na konferenciji “2017 Euromed Summit of Economic and Social Councils and Similar Institutions“ u organizaciji Evropske komisije i DG NEAR, koja je održana u Madridu, u Španiji.

Prateće aktivnosti FSU u BiH:

FSU u BiH je održala dva Treninga o pristupačnosti informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) i medijskih sadržaja namijenjenih osobama sa invaliditetom. Prvi IKT trening održan je **27. juna 2017.** u Banjoj Luci, u hotelu „Bosna“, s početkom u 10h, i trajanjem do 17h. Drugi IKT trening održan je **29. juna 2017.** u Sarajevu, u hotelu „Europe“, s početkom u 10h, i trajanjem do 17h. Cilj događaja je bio jačanje kapaciteta organizacija osoba sa invaliditetom (OOSI), članica KOMA-e, putem treninga o informacijsko-komunikacijskim tehnologijama (IKT) na temu pristupačnosti informacijsko-komunikacijskih tehnologija i medijskih sadržaja namijenjenih osobama sa invaliditetom. Trener na oba treninga bio je Adi Sarajlić. Na IKT treningu održanom 27.6.2017. u Banjoj Luci ukupno je, pored 3 predstavnika/ce FSU u BiH (2 Ž/1 M) učestvovalo 20 učesnika/ca (13 M/7 Ž). Na IKT treningu održanom 29.6.2017. u Sarajevu ukupno je, pored 5 predstavnika/ca FSU u BiH (4 Ž/1 M), učestvovalo 19 učesnika/ca (12 M/7 Ž).

Dva Treninga o pristupačnosti informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) i medijskih sadržaja namijenjenih osobama sa invaliditetom, Banja Luka, 27.6.2017. i Sarajevo, 29.6.2017.

26.12.2017. Održana je šesnaesta redovna sjednica Upravnog odbora Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH).

Aktivnosti u okviru projekta „Zagovaračka kampanja – Prevazilaženje diskriminacije osoba sa invaliditetom po osnovu uzroka invaliditeta između ratnih i neratnih OSI“

Projekat je započeo **1.9.2016.** U prva tri mjeseca projekta (septembar, oktobar, novembar) izvršena je Analiza svih zakonskih dokumenata relevantnih za stanje postojeće systemske diskriminacije neratnih osoba sa invaliditetom. Analiza se odnosi na pravni okvir i zakone u FBiH, a pripremljena je od strane Elvire Bešlije, eksternog FSU u BiH pravnog eksperta, sa sugestijama dr Žarka Papića, eksternog FSU u BiH konsultanta. Analiza je distribuirana učesnicima prvog Okruglog stola „Diskriminacija na djelu i kako je prevazići?“, koje je održano **14.12.2016.**

U periodu od oktobra do decembra 2016. održano je deset pojedinačnih intervjua sa osobama sa invaliditetom. Intervjui su održani u Sarajevu (5), Mostaru (2), Konjicu, Sapni i Zenici. U istom periodu je održano šest zagovaračkih sastanaka sa donosiocima odluka.

24.11.2016. je održana prva fokus grupa sa udruženjima osoba sa invaliditetom iz FBiH, u hotelu Grand u Sarajevu. Za fokus grupu je bio pripremljen kratki dokument (Policy Brief) na temu „Diskriminacija i kako je prevazići?“.

5.12.2016. je održana druga fokus grupa, u hotelu Ero, u Mostaru. Kao i za prvu, i za ovu fokus grupu se koristio Policy Brief na temu „Diskriminacija i kako je prevazići?“.

14.12.2016. je održan Okrugli sto „Diskriminacija na djelu i kako je prevazići?“.

23.12.2017. Objava članka/priče na portalu Radio Sarajevo na temu diskriminacije: "Oni su nevidljivi" / Diskriminacija: Bolest društva i(li) ideologija“.

27.12.2016. je organizovan medijski briefing / novinarski brunch u restoranu Začin.

25.2.2017. je emitovana tematska emisija „Ja biram goste“ na temu „Diskriminacija na djelu“.

27.2.2017. je emitovana tematska emisija „Aktuelno“ na temu „Diskriminacija na djelu“ na Hayat TV-u.

Održano je 10 zagovaračkih sastanaka sa donosiocima odluka (parlamentarcima, ministrima i pomoćnicima ministara).

21.3.2017. je održan drugi medijski briefing / novinarski brunch „Diskriminacija na djelu i kako je prevazići?“.

U januaru i martu su objavljene dvije priče na portalu radiosarajevo.ba, autora Ahmeda Burića na teme: „Razgovor s povodom / Poruka vojnih i civilnih osoba s invaliditetom: Mi smo (za)jedno!“ i „Javni razgovor – diskriminacija osoba s invaliditetom i kako je prevazići?“.

23.3.2017. je organizovano gostovanje u Jutarnjem programu Radio Sarajeva.

Održano je šest zagovaračkih sastanaka sa predstavnicima relevantnih institucija.

16.5.2017. u Mostaru je održana press konferencija.

16.5.2017. u Mostaru je održan Okrugli sto „Preporuke za dosljednu primjenu Zakona o zabrani diskriminacije BiH (ZZDBiH) u oblasti invalidnosti u FBiH“.

Dokument „Preporuke za dosljednu primjenu Zakona o zabrani diskriminacije BiH (ZZDBiH) u oblasti invalidnosti u FBiH“ je prezentovan učesnicima Okruglog stola;

28.5.2017. je emitovana tematska emisija „Ja biram goste“ na temu „Kako prevazići diskriminaciju?“ na TV 1.

Ostvareni rezultati i uticaj

Kao jedan od važnijih rezultata i postignuća, ističemo da je u mjesecu februaru završeno istraživanje i FSU u BiH dokument „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“, u čijoj su izradi učestvovali predstavnici akademske zajednice i entitetskih fondova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI. Polazna tačka za izradu Analize bio je Upitnik za Analizu potreba, prava i položaja OSI u BiH kojeg je popunilo 110 organizacija OSI, preduzeća te pojedinaca sa područja cijele BiH. Analiza je prezentovana na Okruglom stolu „Analiza potreba, prava i položaja osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini“, održanom **22.3.2017.** godine u Sarajevu, te

na istoimenom Okruglom stolu koji je održan **5.4.2017.** u Banjoj Luci, kao i na dvije press konferencije koje su upriličene neposredno prije održavanja okruglih stolova.

Koalicija marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“ koja egzistira više od tri godine, stekla je status prepoznatljive koalicije, prvenstveno zbog toga što je multisektorska koalicija i što okuplja veliki broj članica/članova. Trenutno sektorska mreža broji 103 članova/članice, a kompletna lista je dostupna na [linku](#). Kao jedan od važnijih rezultata ističemo uključenost i aktivan angažman članica KOMA-e u zagovaračkim aktivnostima, kao i u učešću na javnim raspravama i događajima koji su vezani za sektor ljudska prava – marginalizovane grupe. U prilog tome govori i usvajanje dva važna dokumenta za oblast invaliditeta u FBiH i RS: „Strategija za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji BiH (2016.-2021.)“ koja je usvojena na 84. sjednici Vlade Federacije BiH, održanoj 23.12.2016.; i „Strategija za unapređenje društvenog položaja lica sa invaliditetom u RS 2017-2026“ sa Akcionim planovima, koji obuhvataju i Platformu socijalnog poduzetništva u RS, a koja je usvojena 27.4.2017. na 18. redovnoj sjednici Narodne Skupštine RS. U pripremi i zagovaranju za usvajanje ovih dokumenata aktivno su učestvovala članice KOMA-e.

U skladu sa postavljenim ciljem praćenja implementacije usvojenih entitetskih strategija za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom, formirana Tijela za javno zagovaranje (TJZ) Koalicije KOMA su, na osnovu usvojenih Planova monitoringa i evaluacije sprovedbe strategija na sastancima u Sarajevu od **15.11.2017.** i u Banja Luci od **22.11.2017.**, započeli monitoring aktivnosti sprovedbe pomenutih strategija u saradnji sa FMRSP - Sektor za zaštitu lica sa invaliditetom, zaštitu civilnih žrtava rata, neratnih invalida i upravljanje jedinstvenim registrom korisnika gotovinskih naknada i Interresornim tijelom Vlade RS za podršku licima sa invaliditetom.

Ističemo da je na svim događajima sektorske mreže zabilježena velika prisutnost i zainteresovanost javnosti, predstavnika vlasti, biznisa, nevladinog sektora, međunarodnih organizacija, medija, te akademske zajednice. Osim predstavnika nevladinog sektora, koji čini najveći procenat među članicama KOMA-e, inicijative u sklopu zagovaračkih kampanja su podržane i od strane ostalih učesnika, naročito predstavnika vlasti i medija. Ukupan broj medijskih objava (elektronski i printani mediji) o FSU u BiH aktivnostima u 2017. godini je 136.

Na održanom medijskom briefing-u i promociji FSU u BiH pjesme i video spota „Ne margini“ u Mikser House-u u Sarajevu, prisutnim predstavnicima medija prenesena je šira poruka o stanju i (ne)vidljivosti marginalizovanih grupa, te istaknuta važnost zagovaranja za reformu sistema socijalne zaštite, posebno u predstojećoj izbornoj 2018. godini. [Video spot za pjesmu "Ne margini"](#) je dostupan na YouTube kanalu FSU u BiH. Pjesma i video spot "Ne margini" su upisani u knjigu evidencije autorskih djela i predmeta srodnih prava koja se vodi u Institutu za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine.

FSU u BiH je učestvovala u doradi nacрта Strategije zapošljavanja FBiH 2017-2020 u dijelovima koji se odnose na razvoj socijalnog poduzetništva (Zakon o socijalnom poduzetništvu, precizne javne politike podrške socijalnom poduzetništvu, zadrugarstvu, Centar za razvoj socijalnog poduzetništva, itd.). Nacrt Strategije za zapošljavanje 2017-2020 je imao već značajne dijelove koji se odnose na socijalno poduzetništvo, posebno marginaliziranih grupa (iz aktivnosti KOMA-e). Sa tekstom dopuna u Strategiji inkorporirane su bitne strateške odrednice u donošenju novih mjera i politika u oblasti socijalnog poduzetništva.

Na svim zagovaračkim sastancima sugerisana je potreba usvajanja Zakona o osnovama socijalne zaštite FBiH, Zakona o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške osobama sa invaliditetom u FBiH i Strategije za zapošljavanje FBiH 2017-2020 (u kojoj su sadržana i strateška opredjeljenja razvoja socijalnog poduzetništva) te značaju da ti propisi budu planirani u Programu rada Vlade FBiH za 2018.godinu.

Održivost FSU u BiH kao nosioca projekta ogleda se kroz četiri komponente: jačanje organizacijske održivosti razvojem ljudskih resursa (odnosi se na kadrovsko i organizaciono jačanje); jačanje programske održivosti sklapanjem partnerstava i saradnje u BiH i regionu; jačanje finansijske održivosti putem jačanja kapaciteta za namicanje sredstava od donatora i iz alternativnih izvora sredstava; uticanjem na vanjsko okruženje tako što će doprinijeti povećanoj društvenoj svijesti o problemima ljudskih prava marginalizovanih pojedinaca i grupa.

Jedna od najvažnijih stavki kada se radi o održivosti je uređena i jaka unutrašnja struktura organizacije, a tiče se jačanja kapaciteta osoblja, kao i pristupa domaćim i stranim donatorima. Stoga se redovno prate otvoreni pozivi za projekte, a osoblje se kontinuirano usavršava u pogledu pisanja i provođenja projekata i sticanja novih znanja i vještina.

Imajući u vidu gore navedene ostvarene rezultate, vidljivo je da je u 2017. godini FSU u BiH ostvarila značajan pomak u oblasti unapređenja ljudskih prava marginalizovanih grupa u BiH, te će u izbornoj 2018. godini aktivno raditi na nastavku implementacije aktivnosti javnog zagovaranja i podizanja javne svijesti o pitanjima koja se tiču socijalno ugrožene populacije u BiH.